

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Критерії і методи оцінки й аналізу ефективності функціонування економічних систем змінюються залежно від рівня наукових знань, характеру вирішуваних економічних і соціальних завдань. Сьогодні вже створені всі необхідні передумови для розробки науково обґрунтованих методів вирішення даної проблеми.

На сучасному етапі розвитку виробництва, підрозділи підприємств, що розглядаються як об'єкти інженерно-технічного забезпечення є складними системами. поняття складної системи з'явилося в науці вже досить давно, проте його дослідження потребує подальшого розвитку, а визначення поняття – уточнення.

При оцінці економічної ефективності можуть бути використані різні підходи, що відрізняються один від одного ставленням до суб'єктів оцінки та здатністю приносити або створювати результати для оточення. Змішані підходи, які включають затратні, ресурсні та ресурсно-витратні, є традиційними і дозволяють аналізувати різні спектри інженерно-технічного забезпечення підприємства. В роботі [1] автор пропонує використовувати такі критерії економічної ефективності інженерно-технічного забезпечення:

- залучення капіталу (інвестування чи реінвестування в результати діяльності інженерно-технічних служб та підрозділів).

- обсяг виробництва підприємством інноваційної продукції.

- обсяг реалізованої інноваційної продукції та інших результатів діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства.

- фінансовий результат діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства.

Економічна ефективність від використання результатів діяльності інженерно-технічних служб та підрозділів полягає як у цінності наукових знань як таких, так і в їх здатності задовольняти потреби ринку. Цінність результатів визначається їх корисністю і детермінується актом споживання, характером, масштабом та оперативністю їх використання. Але кількісно економічна ефективність може бути виміряна лише опосередковано через внесок результату дослідження і розробок у досягненні кінцевої мети розвитку підприємства. Економічний ефект виражається в кінцевому рахунку в забезпеченні найбільш повного задоволення потреб суспільства або конкретного споживача за рахунок більш раціонального використання трудових і фінансових ресурсів.

Вихідною економічною формою вираження ефективності результату діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства розглянутого в законодавстві країни як «науково-технічна продукція», є економічний ефект як кінцевий результат комерційної діяльності. В основі економічного ефекту від використання результату лежить економічна вигода, як форма вираження корисності від застосування нової товарної продукції, в якій втілені результати конкретних досліджень і розробок.

Виходячи з цих міркувань, найкращою формою вираження економічної вигоди за конкретний звітний період часу (як правило один рік) на практиці є додатковий прибуток, одержуваний від продажу нової товарної продукції, що включає всі ознаки інтелектуального результату [2].

Окрім описаних вище підходів в економічній літературі отримала розвиток концепція, в якій досліджується проблема оцінки результатів діяльності виробничих колективів з метою розробки системи стимулювання їх праці [3].

Згідно з цією концепцією [3], для оцінки результатів діяльності оцінюваних об'єктів необхідно формувати єдиний комплексний показник, що характеризує порівняльний рівень ефективності виробництва. Цей показник формується на основі системи оцінних показників, які пов'язані з ним за допомогою певного математичного виразу. Сутність і основні особливості даного підходу полягають в наступному. Автори вважають, що узагальнююча оцінка результатів діяльності повинна здійснюватися за допомогою системи показників. Ця вимога обумовлена необхідністю досягнення комплексності при оцінці та всебічному вивченні досліджуваних об'єктів. У зв'язку з цим до системи вихідних показників висувається цілий ряд різних вимог, таких як забезпечення співвимірності, комплексна характеристика ефективності тощо.

Для остаточної оцінки діяльності досліджуваних об'єктів прибічники даного підходу використовують комплексний, синтетичний показник. При цьому методи його формування визначаються концепцією вибору системи оцінних вихідних показників: береться невелике число показників (3-5); підсумовані показники, тобто вони добираються таким чином, щоб з ними можна було вчиняти арифметичні дії для здобуття узагальнюючого показника.

1. Дубровский С.А. Прикладной многомерный статистический анализ / С.А. Дубровский. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 216 с.

2. Иванов Н.И. Экономико-математические модели оптимального планирования производства / Н.И.Иванов, Р.С. Гейфман, Л.Ш. Гафт. – К.: наук. думка, 2001, – 306 с.

3. Новожилов В.В. Проблемы измерения затрат и результатов при оптимальном планировании / В.В. Новожилов. – М.: Наука, 2002. – 65 с.

Пехтерева, В.В. Проблеми визначення критеріїв оцінки економічної ефективності інженерно-технічного забезпечення промислового підприємства [Текст] / В.В. Пехтерева, С.В. Коверга, А.С. Прищенко // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. - Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. - С. 220-221.